

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **M. K.**, zastoupeného Mgr. Lukášem Míšou, advokátem se sídlem Martinkova 854/5, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 4. 2015, čj. MPSV-UM/2271/15/4S-VYK, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 1. 2016, čj. 22 A 38/2015-32,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 1. 2016, čj. 22 A 38/2015-32, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 8. 4. 2015, čj. MPSV-UM/2271/15/4S-VYK, sp. zn. SZ/214/2015/4S-VYK (dále „napadené rozhodnutí“), žalovaný zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí ze dne 30. 1. 2015 o neposkytnutí dávky okamžité pomoci z důvodu nezbytného jednorázového výdaje. Napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 20. 4. 2015.

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného dne 22. 6. 2015 žalobu ke Krajskému soudu v Brně. V žalobě požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Krajský soud vyzval žalobce usnesením čj. 22 A 38/2015-4 k doplnění žaloby ve lhůtě 10 dnů. Podáním ze dne 20. 7. 2015 žalobce požádal o prodloužení této lhůty, avšak zákonné náležitosti žaloby nedoplnil. Dne 28. 1. 2016 krajský soud žalobu odmítl kasační stížností napadeným usnesením pro neodstranitelný nedostatek podmínek řízení, neboť žaloba byla podána poslední den lhůty a neobsahovala žádný žalobní bod.

III.

[3] Žalobce (stěžovatel) podal proti usnesení o odmítnutí žaloby kasační stížnost, ve které požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Usnesením ze dne 4. 5. 2016, čj. 8 As 27/2016-44, Nejvyšší správní soud ustanovil zástupcem stěžovatele Mgr. Lukáše Míšu, advokáta se sídlem Martinkova 854/5, Brno. Ustanovený zástupce jménem stěžovatele namítl, že krajský soud odmítnutím žaloby porušil procesní předpisy, neboť o žalobě rozhodl dříve, než rozhodl o žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce, kterou stěžovatel spojil s podáním žaloby. Krajský soud měl nejprve posoudit, zda stěžovatel splňuje podmínky pro ustanovení zástupce, a teprve pokud by shledal, že tomu tak není, může žádost s příslušným odůvodněním zamítnout. To platí tím spíše, pokud krajský soud již žalobci ustanovil zástupce v 5 jiných řízeních a teprve pak ustanoveného zástupce vyzval k doplnění žaloby.

[4] Odůvodnění kasační stížností napadeného usnesení se také rozcházelo s obsahem spisu. Krajský soud totiž uvedl, že žalobce již nevyzýval k doplnění žaloby, neboť žaloba trpěla neodstranitelnými nedostatky. Toto odůvodnění je podle stěžovatele mechanicky převzato z jiného rozhodnutí, neboť neodpovídá skutkovému stavu v nyní posuzované věci.

IV.

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

V.

[6] Nejvyšší správní soud dále posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadou, k níž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost je důvodná.

[8] Krajský soud žalobu odmítl pro neodstranitelný nedostatek podmínek řízení spočívající v tom, že žaloba neobsahovala žádný žalobní bod a již nebylo objektivně možné tento nedostatek napravit do konce lhůty pro podání žaloby. Stěžovatel namítl, že s žalobou spojil žádost o ustanovení zástupce, a proto měl soud nejprve rozhodnout o této žádosti, nikoli žalobu bez dalšího odmítnout; to platí tím spíše, že krajský soud již stěžovateli ustanovil zástupce v 5 dalších řízeních. Odůvodnění napadeného usnesení se též rozchází s obsahem soudního spisu. Tyto námitky jsou opodstatněné.

[9] V žalobě podané dne 22. 6. 2015 stěžovatel označil napadené rozhodnutí za nezákonné a uvedl, že jím byl zkrácen na svých právech. Také zmínil, že nemá finanční prostředky na zajištění opisu napadeného rozhodnutí. Zároveň požádal o ustanovení zástupce. Krajský soud usnesením ze dne 29. 6. 2015 nejprve stěžovatele vyzval, aby žalobu doplnil o zákonné náležitosti, zejména pak o žalobní body, a dále o opis napadeného rozhodnutí; žádost o ustanovení zástupce, stejně jako prosbu o vyžádání napadeného rozhodnutí od žalovaného, nevzal v potaz. Přípisem ze dne 21. 7. 2015 stěžovatel soudu připomněl svou žádost o ustanovení zástupce a požádal o prodloužení lhůty k doplnění žaloby. Dne 23. 7. 2015 soud stěžovatele vyzval k vyplnění formuláře o jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrech (dále „prohlášení“). Stěžovatel dne 21. 8. 2015

požádal o prodloužení této lhůty a dne 11. 9. 2015 soudu předložil vyplněné prohlášení. Krajský soud následně vyžádal správní spis a dne 28. 1. 2016 žalobu odmítl pro neodstranitelný nedostatek podmínek řízení spočívající v tom, že žaloba byla podána v poslední den lhůty, a proto již nebylo reálně možné doplnit ji o žalobní body.

[10] Podle krajského soudu byla žaloba podána v poslední den lhůty. Přípisem ze dne 29. 6. 2015 dal krajský soud najevo, že vadu spočívající v přílišné obecnosti žalobního tvrzení o nezákonnosti napadeného rozhodnutí a zkrácení práv stěžovatele lze napravit postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. Krajský soud však následně neustanovil stěžovateli zástupce a žalobu odmítl s tím, že byla podána poslední den lhůty a neobsahovala žádné žalobní body, což již nebylo možné napravit. S postupem krajského soudu se kasační soud neztotožnil.

[11] Krajský soud v průběhu řízení změnil (v neprospěch stěžovatele) svůj právní názor, že žaloba obsahovala alespoň základ žalobních bodů, aniž by změnu svého právního názoru vysvětlil. Z odůvodnění napadeného usnesení nebylo seznatelné, proč krajský soud nejprve považoval vady žaloby za odstranitelné a vyzýval stěžovatele k doplnění žaloby, a proč následně dospěl k závěru, že vady žaloby již nebylo možné odstranit. Tento vnitřní rozpor měl za následek nepřezkoumatelnost napadeného usnesení pro nesrozumitelnost (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2006, čj. 6 As 24/2005-55) a nesoulad odůvodnění napadeného usnesení s obsahem soudního spisu.

[12] Zároveň nelze pominout § 35 odst. 8 větu třetí s. ř. s., podle kterého *„požádá-li navrhovatel o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení.“* O žádosti o ustanovení zástupce je soud povinen rozhodnout přednostně (srov. § 56 odst. 2 s. ř. s.). Cílem těchto ustanovení je zajistit potřebným účastníkům řízení efektivní právní pomoc v souladu s čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. by právní pomoc poskytnutá žalobci po marném uplynutí žalobní lhůty do značné míry postrádala opodstatnění, neboť v této době již nelze žalobu rozšiřovat o další žalobní body, a tím vymezovat rozsah soudního přezkumu (srov. § 71 odst. 2 s. ř. s.). O žádosti o ustanovení zástupce proto není třeba samostatně rozhodovat pouze tehdy, vyjde-li najevo neodstranitelný nedostatek podmínek řízení či důvod pro zastavení řízení.

[13] Za předpokladu včasnosti žaloby tedy byla tvrzená vada spočívající v absenci žalobních bodů v době vydání napadeného usnesení stále odstranitelná, neboť stěžovatel spojil žalobu s žádostí o ustanovení zástupce, v jejímž důsledku přestala lhůta pro podání žaloby běžet až do právní moci rozhodnutí o ustanovení zástupce. Krajský soud dosud takové rozhodnutí nevydal. Pokud lhůta pro podání žaloby dosud marně neuplynula, nelze uzavřít, že žaloba neobsahuje žádné žalobní body a tento nedostatek již nelze odstranit. Nebylo totiž vyloučeno, že žalobní body budou doplněny do právní moci rozhodnutí o ustanovení zástupce.

[14] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zrušil usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (srov. § 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). V něm bude krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (srov. § 110 odst. 4 s. ř. s.) a stěžovatel bude zastoupen advokátem, kterého mu Nejvyšší správní

soud ustanovil. Krajský soud rozhodne v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti, včetně odměny ustanoveného zástupce (srov. § 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. října 2016

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu